

Publieksparticipatie en m.e.r.

Plannen en besluiten hebben vaak gevolgen voor mensen. Het is daarom goed om belanghebbenden te betrekken bij de besluitvorming. Dat is publieksparticipatie.

Deze factsheet gaat in op:

- Wat is publieksparticipatie?
- Participatie in m.e.r.
- De Commissie m.e.r. en zienswijzen
- Tips voor de inzet van participatie.

Wat is publieksparticipatie?

Publieksparticipatie is deelname van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan de voorbereiding van een besluit. Dit kan op verschillende wijzen:

- De overheid raadpleegt het publiek.
- Het publiek denkt mee over projecten.
- De overheid vraagt het publiek zienswijzen op een voorgenomen besluit.
- Het publiek komt zelf met initiatieven.

De overheid kan dus kiezen uit verschillende participatievormen en overlegmomenten. De wijze van participatie hangt af van het plan of project en het stadium van besluitvorming.

De manier waarop de overheid participatie invult, varieert van beperkt (alleen wettelijk verplichte zienswijzemomenten) tot heel uitgebreid: samen met belanghebbenden zoeken naar oplossingsrichtingen, in bijvoorbeeld werkateliers of ronde tafelsessies.

Voordelen van participatie:

- Het proces wordt democratischer en transparanter.
- Lokale kennis wordt benut.
- Het draagvlak voor het plan en de vragen die in de samenleving leven worden duidelijk.
- Burgers denken mee over oplossingen.
- Het voorkomt of vermindert onrust.
- Discussie over een project is eerder op basis van feiten dan emoties.

Participatie in m.e.r.

Er zijn twee m.e.r.-procedures: een beperkte en een uitgebreide. Deze verschillen in wat er verplicht is aan participatie.

Voordat het milieueffectrapport wordt opgesteld

In de *uitgebreide procedure* moet in de voorfase, voordat het milieueffectrapport (MER) is opgesteld, gelegenheid zijn om zienswijzen in te dienen. Belanghebbenden kunnen dan aangeven wat er volgens hen in het MER onderzocht moet worden.

Als het milieueffectrapport is opgesteld

Zowel in de *uitgebreide* als in de *beperkte procedure* moet er gelegenheid zijn om zienswijzen in te dienen als

het MER klaar is (toetsingsfase). De inspreker kan dan aangegeven of er relevante informatie ontbreekt in het MER.

Termijnen

De termijnen voor de voorfase zijn niet wettelijk vastgelegd. Het bevoegd gezag bepaalt zelf de termijn en participatievormen. De termijnen voor de toetsingsfase zijn vastgelegd in de Awb. Het MER moet minimaal 6 weken ter inzage liggen.

Beperkte procedure	Uitgebreide procedure
Voorfase	
Mededeling door initiatiefnemer aan bevoegd gezag. Openbare kennisgeving is niet verplicht.	Mededeling door initiatiefnemer aan bevoegd gezag. Openbare kennisgeving van het voornemen.
Bevoegd gezag mag adviseurs, Commissie m.e.r. en betrokken overheidsinstanties over reikwijdte en detailniveau raadplegen.	Bevoegd gezag moet adviseurs en betrokken overheidsinstanties over reikwijdte en detailniveau raadplegen. Commissie m.e.r. is niet verplicht.
Bevoegd gezag kan mogelijkheid bieden voor indienen zienswijzen.	Bevoegd gezag moet mogelijkheid bieden voor indienen zienswijzen.
Toetsingsfase	
Openbaar maken MER	Openbaar maken MER
Bevoegd gezag moet mogelijkheid bieden voor zienswijzen op het MER	Bevoegd gezag moet mogelijkheid bieden voor zienswijzen op het MER

De Commissie m.e.r. en zienswijzen

- De Commissie m.e.r. betreft op verzoek zienswijzen in haar advies. De Commissie beantwoordt de zienswijzen niet. Dat doet het bevoegd gezag.
- In m.e.r.-procedures worden veelal informatieavonden georganiseerd waar het bevoegd gezag toelichting geeft op het project. Soms is het mogelijk om op een informatieavond ook mondeling zienswijzen in te dienen.
- Laat resultaten van bijvoorbeeld meedenksessies een rol spelen in het MER. Neem bijvoorbeeld alternatieven uit de participatie mee in het MER of motiveer in het MER waarom ze afgefallen zijn.
- Participanten weten niet altijd het verschil tussen het indienen van een zienswijze op het MER en op het besluit. Vertel in de kennisgeving over de procedure en tijdens bijeenkomsten waarop u precies een reactie wilt.

Voorbeeld Zienswijzen vragen

U gaat een nieuwe weg aanleggen. Bewoners van uw gemeente kunnen een *zienswijze op het (ontwerp)besluit* indienen. In dit geval is dat waarschijnlijk het ontwerpbestemmingsplan. Bewoners die het belangrijk vinden dat bepaalde zaken onderzocht worden, kunnen dat vooraf aangeven in uw *zienswijze over de inhoud van het MER*. Als het MER klaar is kunnen insprekers in een *zienswijze op het MER* aangeven of zij vinden dat het MER de juiste informatie bevat

Tips voor de inzet van participatie

1. Bedenk van tevoren wat u met de participatie beoogt.
Levert actieve inbreng van belanghebbenden meerwaarde op, of niet? Op welk moment kan informatie van belanghebbenden een rol spelen? Welke werkvorm is hiervoor geschikt?

2. Maak duidelijk wat u van participanten verwacht en hoe u met hun inbreng omgaat.
Gaat u de resultaten van een werkatelier gebruiken bij de afbakening van alternatieven? Welke criteria gebruikt u daarbij? Ontvangt de Commissie m.e.r. de zienswijzen?

Voorbeeld: Geen consistent gebruik van uitkomsten

Bij een procedure voor een ringweg rond een grote stad was veel aandacht besteed aan het voortraject. Er was uitgebreid overleg met belangengroepen in klankbordsessies. Toch werden in de m.e.r.-procedure 'opeens' nieuwe alternatieven gepresenteerd, zonder uitleg. Dit leidde tot een storm van protest. Mensen hadden het gevoel dat alle tijd en energie die ze hadden besteed in meedenksessies, voor niets was geweest. Kortom neem alternatieven uit de participatie mee in het MER óf motiveer in het MER waarom ze afgefallen zijn en waarop andere alternatieven gebaseerd zijn.

3. Voorkom misverstanden

Wanneer kunnen er misverstanden ontstaan bij omwonenden? Het geven van goede informatie is cruciaal. Wat voor soort reacties zijn te verwachten?

4. Wie zijn de stakeholders?

Voer een goede 'stakeholderanalyse' uit. Wie hebben er belang bij het project? Ga bij vertegenwoordigers van groepen na of ze inderdaad de mening van de achterban goed vertegenwoordigen.

5. Benut de participatie

Benut de participatie om de hoeken van het speelveld te verkennen. Neem aangedragen alternatieven serieus en schrijf ze niet te snel weg, anders worden ze later weer aangedragen.

6. Wees consistent

Wees consistent bij het maken van keuzes op basis van participatie. Het is ongeloofwaardig om een alternatief weg te schrijven wegens onvoldoende draagvlak, als het later opnieuw opduikt.

Verder lezen?

Meer over participatiemogelijkheden is te lezen in de Handreiking m.e.r. en op de website van het Centrum voor publieksparticipatie (CPP).

Meer informatie? www.commissiemer.nl

Of stel uw vraag aan onze helpdesk: 030-234 7666 of kennisplatform@eia.nl

De informatie in deze factsheet is bedoeld als algemene handreiking voor de praktijk, maar bevat nadrukkelijk geen specifiek advies voor individuele situaties. U kunt hier geen rechten aan ontleen.

Factsheet nr. 15, 24 mei 2013